

[Avaleht](#) > ... > [Kohtuasja Algamine](#) > [ELi Ja Liikmesriikide Õigussüsteemid](#) > [Kohtukorraldus Liikmesriikides](#) Belgium

Kohtukorraldus liikmesriikides

Sisu koostaja:
Belgia

Belgia

Sellel lehel esitatakse kokkuvõtte Belgia kohtukorraldusest.

Õiguskorraldus – kohtusüsteem

Belgia õigussüsteem on tsiviilõiguslik süsteem, mis sisaldab kohtunike poolt kodifitseeritavate, kohaldatavate ja tõlgendatavate eeskirjade kogumit.

Belgias kuulub kohtukorraldus vaid föderaalse tasandi pädevusse.

Põhimõtted

Enne ülevaate andmist Belgia kohtukorraldusest tuleks meenutada mõningaid kohtukorralduse riigiõiguslikke ja üldisi põhimõtteid.

Põhiseadusega sätestatakse kahe ülejäänud võimu liigiga, (seadusandlik ja täidesaatev võim) samadel alustel ka kohtuvõim, mille kandjateks on kohtud. Kohtud moodustavad seega kahe ülejäänud põhiseadusliku võimu kõrval kolmanda sõltumatu võimu.

Kohtud teostavad kohtuvõimu põhiseaduse ja muude seadustega sätestatud raamistikus. Kohtuvõimu ülesandeks on mõista kohut. Seega kohaldab kohtuvõim õigust: lahendab vaidlusi tsiviilasjades ja kohaldab kriminaalõigust õigusrikkumisi toime pannud isikute suhtes. Eristatakse kohtunikonda ja prokuratuuri.

Põhiseaduse artiklite 144 ja 145 kohaselt kuuluvad vaidlused, mille sisuks on tsiviilõigused, ainult kohtute pädevusse, samuti kuuluvad kohtute pädevusse ka vaidlused, mille sisuks on poliitilised õigused, välja arvatud seadusega eraldi sätestatud juhtudel.

Kõik kohtud ja kõik kohtuvaidluse osas tehtavad otsused peavad põhinema seadusel. Põhiseaduse artikli 146 kohaselt ei ole võimalik moodustada mingeid erakorralisi komisjone ega kohtuid, sõltumata neile antavaist nimetustest.

Kohtuistungid on avalikud, välja arvatud juhul, kui selline avalikkus võib ohustada avalikku korda või moraali, sellisel juhul peab see asjaolu kajastuma kohtuotsuses (põhiseaduse artikli 148 esimene lõik). Kohtuistungite avalikkuse põhimõte võimaldab muu hulgas tagada õigusemõistmise läbipaistvust.

Kõik kohtuotsused peavad olema põhjendatud. Kohtuotsus kuulutatakse välja avalikul istungil (põhiseaduse artikkel 149). Põhiseaduses ja kohtuseadustiku artiklis 780 sätestatud kohtuotsuse põhjendamise kohustus tähendab, et kohtunik peab lähtuma poolte selgitustes esitatud faktidest ja õiguslikest asjaoludest. Põhjendus peab olema ammendav, selge, täpne ja asjakohane. Kohtuotsuste põhjendamise nõue, samuti kui kohtuniku sõltumatuse nõue kaitsevad kostjat kohtuniku omavoli eest ja võimaldavad põhjendusest tulenevalt algatada menetlust apellatsioon- või kassatsioonikohtus.

Nii kohtunike sõltumatus oma õiguslike ülesannete täitmisel kui prokuratuuri sõltumatus juurdluste ja jälitustegevuse läbiviimisel, sealjuures ka pädeva ministri õigus algatada jälitustegevust ja anda

sunniiseloomuga korraldusi kriminaalpoliitika, sealhulgas juurdlus- ja jälituspoliitika alal, tulenevad põhiseaduse artikli 151 lõikes 1 sätestatust.

Sama sätte lõike 4 kohaselt nimetatakse rahukohtunikud, kohtute kohtunikud, kohtunõunikud ja kassatsioonikohtu (*Cour de cassation*) nõunikud kuningapoolt seadusega sätestatud tingimuste ja menetluse kohaselt.

Kohtunik nimetatakse ametisse eluajaks. Kohtunikud jäävad pensionile seadusega sätestatud vanuses ning saavad seadusega ette nähtud pensioni. Kohtuniku töökohalt vabastamine või tema volituste peatamine saab toimuda üksnes kohtuotsuse alusel. Kohtuniku üleviimine saab toimuda ainult uue kohtuniku nimetamisel ja üleviidava kohtuniku nõusolekul (põhiseaduse artikkel 152). Ka kohtute juures töötavate prokuratuuri ametnike nimetamise ja tagasikutsumise õigus on üksnes kuningal (põhiseaduse artikkel 153).

Õiguskorraldusega seotud isikute eriõigused ja -kohustused on sätestatud seadusega (põhiseaduse artikkel 154).

Lisaks sellele ei või kohtunik võtta vastu ühtegi töölepingu alusel täidetavate funktsioonide juhtimist, välja arvatud juhul, kui ta täidab neid ülesandeid tasuta ning puuduvad seadusega sätestatud konfliktid asjaolud (põhiseaduse artikkel 155).

Kohtualluvuse liik

Belgias on viis suurt kohtualluvuse piirkonda ehk viis apellatsioonikohtu piirkonda: Brüssel, Liège, Mons, Gent ja Antwerpen.

Need piirkonnad on jagatud kohturingkondadeks, millest igaühes on üks esimese astme kohus. Kogu Belgia territooriumil on 12 kohturingkonda. Brüsseli kohturingkonnas on kaks esimese astme kohut, millest üks on hollandi- ja teine prantsuskeelne.

Lisaks on kohturingkondades 9 töökohut (*tribunaux du travail*) ja 9 kaubanduskohut (*tribunaux de commerce*).

Ringkonnad on omakorda jagatud kohtukantoniteks (*canton judiciaire*), millest igaühes on üks rahukohus (*justice de paix*). Kogu Belgia territooriumil on 187 kohtukantonit.

Kõigis kümnes provintsis, samuti pealinn Brüsseli halduspiirkonnas on üks vandekohus (*cour d'assises*). Vandekohus ei ole alaline kohus. See moodustatakse iga kord, kui süüdistatavad tema ette saadetakse.

Õigusrikkumise iseloomu ja raskusastme, konflikti olemuse ja asjaomaste summade suuruse põhjal määratakse, millist liiki kohtu poole tuleb pöörduda.

Teatavatel juhtudel sõltub vaidluse iseloomust, millise kohtu poole tuleb pöörduda. Rahukohtunik on pädev lahendada naabritega tekkinud konflikte ning esimese astme kohus lahutusega seotud küsimusi. Muudel juhtudel on kriteeriumiks poolte staatus. Põhimõtteliselt esitatakse ettevõtjate vaidlused enamasti kaubanduskohtusse.

Kui pädeva kohtu liik on kindlaks määratud, peab määrama koha, kus kohtuasi tuleb läbi vaadata.

Tsiviilasjades võib hagi esitada kostja elukohajärgsele kohtule või selle koha kohtule, kus vaidlusalused kohustused tekkisid või kus need tuleks täita.

Kriminaalasjades on pädev ka selle koha kohus, kus õigusrikkumine toime pandi, kahtlusaluse elukohajärgne kohus ja selle koha kohus, kus kahtlusaluse võib leida. Juriidiliste isikute puhul pöörduetakse asjaomase juriidilise isiku registrijärgse asukoha või tema tegevuskohajärgse kohtu poole.

Kohtud ja nende hierarhia:

Kohtukorralduse kohaselt on kohtutel kindel hierarhia. Kohtute struktuur on järgmine:

4 KASSATSIOONIKOHUS

3	Apellatsioonikohtud	Kõrgemad töökohtud	Vandekohtud
2	Esimese astme kohtud	Töökohtud	Kaubanduskohtud
1	Rahukohtud		Politseikohtud

Tavakohtute otsused on prantsuse keeles „jugements”. Apellatsioonikohtute, töökohtute, vandekohtute ja kassatsioonikohtute otsused kannavad prantsuskeelset nimetust „arrêts”.

Tsiviilmenetluses käsitletakse peamiselt nii füüsiliste kui ka juriidiliste isikute vahelisi eraõiguslikke vaidlusi.

Kriminaalmenetluse eesmärk on määrata õigusrikkumiste toimepanijatele seadusega ettenähtud karistusi (vangistus, töökohustus, trahv jne).

Mõnikord ei ole üks pooltest kohtu otsusega nõus. Mitu edasikaebamise võimalust tagavad menetluse pooltele ja teatavatel juhtudel ka muudele osalistele õiguse nõuda kohtu poolt juba arutatud asjas uue otsuse tegemist. Edasikaebamise võimalused on jagatud kahte kategooriasse: tavalised ja erandlikud edasikaebamise viisid.

Tavalisi edasikaebamisviise on kaks: kaja ja apellatsioon.

Kaja esitamise saab süüdimõistetule, kelle suhtes on tehtud tagaseljaotsus, kohtuotsuse vaidlustada. Sellisel juhul peab otsuse teinud kohus asja uuesti arutama.

Välja arvatud piiratud arvul juhtudel, kui see ei ole võimalik, on kõikidel asjaomastel pooltel õigus esitada edasikaebus. Nii süüdimõistetul, tsiviilhagejal, hageja poolel kui ka kostja poolel, samuti prokuröriil on võimalus lasta kohtuasi teist korda läbi vaadata. Edasikaebuse vaatab alati läbi esimese otsuse teinud kohtust kõrgem kohus.

Järgmises tabelis esitatakse ülevaade edasikaebusi käsitlevatest kohtutest, vastavalt kohtutele, kelle otsuse kohta edasikaebus esitatakse:

kohtuotsus		edasikaebus
Rahukohus	- tsiviilasjad	Esimese astme kohus (tsiviilkolleegium)
	- kaubandusasjad	Kaubanduskohus
Politseikohus	- kriminaalasjad	Esimese astme kohus (kriminaalkolleegium)
	- tsiviilasjad	Esimese astme kohus (tsiviilkolleegium)
Töökohus		Kõrgem töökohus
Esimese astme kohus		Apellatsioonikohus
Kaubanduskohus		Apellatsioonikohus

Apellatsiooniasemes arutavad kohtunikud kohtuasja teist ja viimast korda ning teevad lõpliku otsuse. Pooltel on siiski veel võimalus esitada kassatsioonkaebus.

Lisaks nimetatud kahele tavalisele edasikaebamisviisile on olemas veel täiendavad „erandlikud” edasikaebamisviisid, millest peamine on kassatsioonkaebuse esitamine. Kohtuotsuse erandliku läbivaatamise näol kassatsioonikohtus ei ole tegemist kolmanda instantsiga või kolmanda kohtuastmega. Kassatsioonikohus kontrollib vastavust seadustele ning ei tegele talle edastatud kohtuasja sisulise menetlemisega.

Lisaks eespool osutatud kohtutele on Belgias veel kaks muud kohut. Neil kohtutel on kontrolliv funktsioon: riiginõukogu ja põhiseaduskohus. Riiginõukogu on kõrgem halduskohus ja kontrollib haldusvaldkonda. See kohus sekkub, kui mõne kodaniku hinnangul ei ole haldusasutus seadusest kinni pidanud. Põhiseaduskohtu roll on tagada, et seadused, dekreedid ja määrused oleksid vastavuses põhiseadusega, ning jälgida, et pädevused oleks Belgia riigiasutuste vahel õiglaselt jaotatud.

Õigusvaldkonna andmebaasid

[Belgia kohtuvõimu portaal](#) tagab muu hulgas juurdepääsu kohtpraktikale, Belgia õigusaktidele ja ametlikule väljaandele Moniteur Belge.

Kas juurdepääs andmebaasidele on tasuta?

Jah, juurdepääs andmebaasile on tasuta.

Samateemalised lingid

[Föderaalne Avalik Õigusteenistus](#)

■ Viimati uuendatud: 28/07/2022

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.